

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 30 hallituksen esityksestä laiksi valtion eläkelain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunta on 4 päivänä lokakuuta 1994 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 190 laiksi valtion eläkelain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lakivaliokunta on antanut asiasta lausuntonsa. Lakivaliokunnan lausunto n:o 8 on tämän mietinnön liitteenä.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina nuorempi hallitussihteeri Erik Strömberg valtiovarainministeriöstä, ylitarkastaja Maritta Hirvi sosiaali- ja terveysministeriöstä, yksikön johtaja Heikki Kammonen valtiokonttorista, lakimies Anne Perälehto-Virkkala Kuntien Eläkevakuutuksesta, lakimies Lars Appelroth kansaneläkelaitoksesta, vakuutusylituomari Juha-Veikko Hiekkaranta vakuutusosoikeudesta, hallintoneuvos Sakari Sippola korkeimmasta hallinto-oikeudesta, sosiaalsihteeri Aarne Lehkonen Virkamiesten ja työntekijän Yhteisjärjestöstä, lakimies Matti Koskinen Kunta-alan ammattiliitto KTV:sta ja lakimies Oili Leppälampi STTK:n julkisten alojen ammattijärjestö STTK-J:stä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan valtion eläkelain ja eräiden muiden lakien muutoksenhakuäänöksiä muutettavaksi siten, että julkisyhteisöjen palveluksessa olevien henkilöiden eläkeasioissa tulisi ylimmäksi valitusviranomaiseksi nykyisen korkeimman hallinto-oikeuden asemesta vakuutusosoikeus. Esitys yhtenäistäisi lainkäyttömenettelyä eläkeasioissa. Valtion puolesta valitusosoikeus vakuutusosoikeuteen olisi valtio-

konttorilla. Vakuutusosoikeuden lääkärijäsen sekä virkamiesosoikeudellista asiantuntemusta ja työolojen tuntemusta edustavat osallistuisivat valitusten käsittelyyn eläkeasioissa. Esitys sisältää paitsi valtion eläkelain myös valtion perhe-eläkelain, kunnallisen viranhaltijoiden ja työntekijöiden eläkelain, Suomen Pankista annetun lain ja kansaneläkelain 58 a §:n muuttamisen.

Esitys liittyy valtion vuoden 1995 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.1995.

Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena julkisen sektorin eläkkeiden muutoksenhaun yhtenäistämistä yksityisen sektorin eläkkeiden kanssa. Samalla valiokunta kiinnittää huomiota muutoksenhakuelinten riittävän asiantuntemuksen tarpeeseen, joka voidaan varmistaa mm. jaostojen työnjaolla. Myös käsittelyaikojen lyhentämiseen ja henkilöstötarpeeseen eri muutoksenhakuelimissä on kiinnitettävä riittävä huomiota.

Valiokunta toistaa aiemmin lausumansa kannan siitä, että kunnallinen eläkesäädöstö tulee osana sosiaaliturvaa saattaa lain tasoiseksi ja että eläkkeiden hallinnon yhtenäistäminen olisi aloitettava.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Helsingissä 2 päivänä marraskuuta 1994

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Skinnari, varapuheenjohtaja Taina ja jäsenet U. Anttila, Ant-

vuori, Kuittinen, Mutttilainen, Nordman, O. Ojala, Perho-Santala, Puisto, Vehkaoja ja Aäri sekä varajäsen P. Leppänen.

EDUSKUNNAN
LAKIVALIOKUNTA

Liite

Helsingissä
25 päivänä lokakuuta 1994
Lausunto n:o 8

Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Eduskunta on 4 päivänä lokakuuta 1994 lähettäessään hallituksen esityksen n:o 190 laiksi valtion eläkelain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että lakivaliokunnan on annettava lausunto sosiaali- ja terveysvaliokunnalle.

Valiokunnassa ovat asian johdosta olleet kuultavina lainsäädäntöneuvos Arja Manner oikeusministeriöstä, nuorempi hallitussihteeri Erik Strömberg valtiovarainministeriöstä, ylitarkastaja Maritta Hirvi sosiaali- ja terveysministeriöstä, hallitusneuvos Sakari Sippola korkeimmasta hallinto-oikeudesta, vakuutustuomari Erkki Noronen vakuutus-oikeudesta, sosiaalisih-teeri Aarne Lehkonen Valtion Yhteisjärjestö VTY ry:stä, lakimies Oili Leppälampi Toimihenkilöiden neuvottelujärjestö TNJ ry:stä ja lakimies Markku Kojo Akavasta.

Hallituksen esitys. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion eläkelain ja eräiden muiden lakien muutoksenhakusäännöksiä niin, että julkisyhteisöjen palveluksessa olevan henkilöstön eläkeasioissa tulisi ylimmäksi valitusviranomaiseksi korkeimman hallinto-oikeuden sijasta vakuutus-oikeus.

Esityksen keskeisenä tavoitteena on yhtenäistää lainkäyttömenettelyä eläkeasioissa. Julkisen ja yksityisen alan eläkejärjestelmät ovat viime vuosina perusteiltaan yhdenmukaistuneet. Eläkevalitusten keskittäminen yhteen ylimpään valitusviranomaiseen turvaisi osaltaan yhtenäisen käytännön syntymistä ja helpottaisi valituksen tekemistä asianosaisen kannalta.

Vakuutus-oikeuden lääkärijäsen sekä virkamiesoikeudellista asiantuntemusta ja työolojen tuntemusta edustavat maallikkojäsenet osallistuisivat valitusten käsittelyyn julkisyhteisöjen palveluksessa olevan henkilöstön eläkeasioissa samalla tavalla kuin muissakin eläkeasioissa.

Esityksen yhtenä tavoitteena on parantaa myös korkeimman hallinto-oikeuden mahdollisuuksia säilyttää valitusasioiden keskimääräinen käsittelyaika nykyisenä tai lyhentää sitä.

Valiokunnan kannanotot. Valiokunta pitää hallituksen esitystä tavoitteiltaan oikeana ja näin ollen puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin.

Työkyvyttömyyseläkeasioissa korkein hallinto-oikeus hankkii usein terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen lausunnon, koska korkeimmassa hallinto-oikeudessa ei ole lääkärijäseniä. Vakuutus-oikeuden kokoonpanossa on puolestaan otettu huomioon lääketieteellisen asiantuntemuksen tarve. Lisäksi vakuutus-oikeutta koskeva laki mahdollistaa ulkopuolisten asiantuntijalausuntojen pyytämisen, ja valiokunta pitää tärkeänä, että tätä mahdollisuutta käytettäisiin hyväksi riittävän laajan lääketieteellisen asiantuntemuksen ja ulkoisen luotettavuuden takaamiseksi.

Julkisen alan eläkeasioiden käsittelyn keskitämisellä yhteen ylimpään valitusviranomaiseen pyritään yhtenäisen oikeuskäytännön kautta parantamaan oikeusturvaa. Valiokunnan käsityksen mukaan oikeusturvan kannalta on keskeistä myös se, että ratkaisut perustellaan riittävän hy-

vin kaikissa eläkeasioita käsittelevissä elimissä. Tällöin eläkkeenhakijan olisi mahdollista arvioida eläkepäättöksen oikeellisuutta ja harkita perusteellisesti muutoksenhaun tarve.

Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta kunnioittavasti esittää,

että sosiaali- ja terveysvaliokunta laatiessaan mietintöään ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Lax, varapuheenjohtaja Halonen, jäsenet Aittoniemi, Häkä-

mies, Komi, Korteniemi, Piha, Polvi, Savela, Seivästö, Suhola, Tykkyläinen ja varajäsen Koskinen.
